

Wspólnota narodowa

Naród, narodowość, tożsamość narodowa, mniejszość etniczna

Państwo – jego symbole i obywatele

Ojczyzna i patriotyzm

Opracował: Filip Ciepela

Klasa VIII B

NARÓD

* HISTORY

uksztalowana historycznie, czyli odwołująca się do wspólnej historii i wspólnego pochodzenia

przywiązana do tej samej kultury i tradycji

mająca własne terytorium

mająca własny język

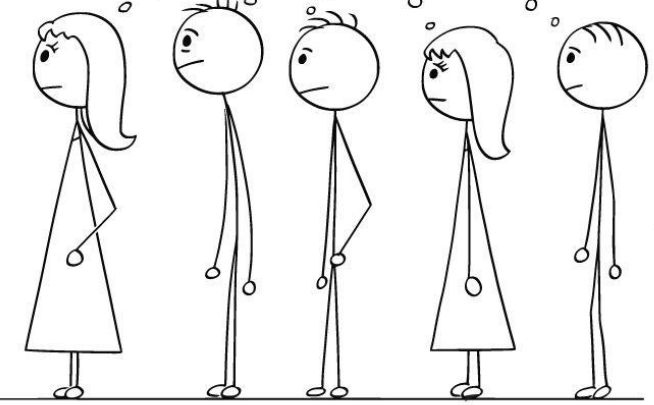
„A niechaj narodowie wždy postronni znają, iż Polacy nie gęsi, iż swój język mają”

świadoma łączących ją więzi, a jednocześnie odrębności od innych narodów, czyli mająca poczucie tożsamości narodowej

POL

NARÓD
czyli
zbiorowość,
wspólnota

trwała

zorganizowana

NARÓD w *Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej*

(...) my, Naród Polski - **wszyscy obywatele Rzeczypospolitej**,
zarówno wierzący w Boga będącego źródłem prawdy, sprawiedliwości, dobra i piękna,
jak i nie podzielający tej wiary, a te uniwersalne wartości wywodzący z innych źródeł,
równi w prawach i w powinnościach wobec dobra wspólnego - Polski,
wdzięczni naszym przodkom za ich pracę, za walkę o niepodległość okupioną ogromnymi ofiarami,
za kulturę zakorzenioną w chrześcijańskim dziedzictwie Narodu i ogólnoludzkich wartościach,
nawiązując do najlepszych tradycji Pierwszej i Drugiej Rzeczypospolitej,
zobowiązani, by przekazać przyszłym pokoleniom wszystko, co cenne z ponad **tysiącletniego dorobku**,
złączeni więzami wspólnoty z naszymi rodakami rozsianymi po świecie,
świadomi potrzeby współpracy ze wszystkimi krajami dla dobra Rodziny Ludzkiej,
pomni gorzkich doświadczeń z czasów, gdy podstawowe wolności i prawa człowieka były w naszej
Ojczyźnie łamane,
pragnąc na zawsze zagwarantować prawa obywatelskie, a działaniu instytucji publicznych zapewnić
rzetelność i sprawność, w poczuciu odpowiedzialności przed Bogiem lub przed własnym sumieniem,
ustanawiamy Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej (...)

WSPÓLNOTA ETNICZNA

- Pewne społeczności nie są uznawane za narody.
- Wynika to stąd, że nie spełniają one warunków powstania nowego narodu, np. nie wykazują wyraźnego dążenia do utworzenia własnego państwa.
- Przykłady wspólnot etnicznych: Romowie, Tatarzy.

Flaga Romów – uznany przez wiele międzynarodowych organizacji oficjalny symbol narodu Romów

Flaga krymskich Tatarów

MNIEJSZOŚĆ ETNICZNA

Mniejszość etniczna to grupa etniczna, która:

- jest osiedlona na terytorium innej zbiorowości,
- wyróżnia się odrębnym pochodzeniem i kulturą,
- często wyróżnia a często także językiem i religią;

Mniejszości etniczne z jednej strony zwykle starają się zachować swoją odrębność; z drugiej strony zwykle podlegają procesom asymilacji kulturowej.

Mniejszości etniczne w Polsce

Według danych Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, uwzględniających uregulowanie art. 2 ust. 4 ustawy z dnia 6 stycznia 2005 r. *o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym* (Dz. U. z 2017 r. poz. 823 – t. jedn.) - Polskę zamieszkują przedstawiciele 4 mniejszości etnicznych:

- Romowie
- Karaimi
- Łemkowie,
- Tatarzy

Spełniają one bowiem warunki określone w treści art. 2 ust. 3 w/w ustawy:

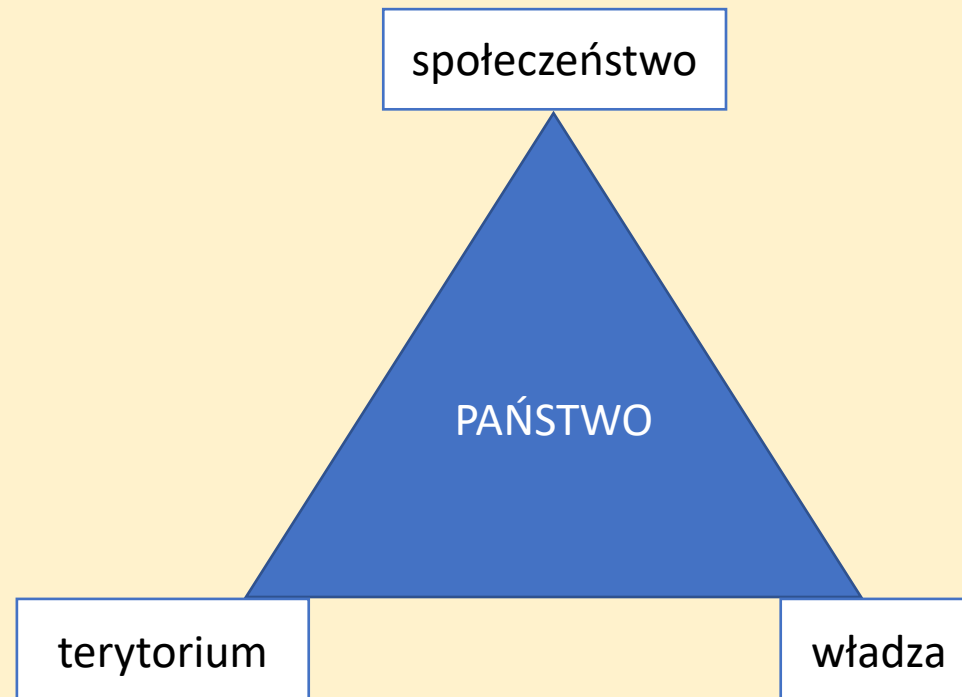
- stanowią grupę obywateli mniej liczebną od pozostałej części ludności Rzeczypospolitej Polskiej;
- w sposób istotny odróżniają się od pozostałych obywateli językiem, kulturą lub tradycją;
- dążą do zachowania swojego języka, kultury lub tradycji;
- mają świadomość własnej historycznej wspólnoty etnicznej i są ukierunkowane na jej wyrażanie i ochronę;
- ich przodkowie zamieszkiwali obecne terytorium Rzeczypospolitej Polskiej od co najmniej 100 lat;
- nie utożsamiają się z narodem zorganizowanym we własnym państwie

Tożsamości zbiorowe

- Stanowią rezultat faktu, że wiele osób utożsamia się jednocześnie z kilkoma społeczeństwami (grupami, zbiorowościami), które wyróżniają się m. in. dzięki odrębnej kulturze, czy systemowi wartości.
- Ich istnienie jest konsekwencją obserwowanych procesów:
 - a) masowy napływ imigrantów do Stanów Zjednoczonych Ameryki, w rezultacie czego powstał wieloetniczny naród amerykański, którego przedstawiciele są w pełni świadomi swoich korzeni, a jednocześnie czują się Amerykanami;
 - b) proces integracji europejskiej, w wyniku którego wielu Europejczyków oprócz tożsamości narodowej/etnicznej deklaruje tożsamość europejską.

PAŃSTWO

- Narody, które mają ukształtowaną świadomość narodową, zwykle dążą do utworzenia własnego państwa.
- **Państwo** to suwerenna organizacja polityczno-społeczna, ukształtowana historycznie, zajmująca określone terytorium wyznaczone przez granicę. Państwo dysponuje ośrodkami władzy, w tym aparatem przymusu.

SYMBOLE NARODOWE

- Każde państwo ma własne **symbole narodowe (państwowe)**, które wywodzą się z jego historii i tradycji. Symbole państwowe są ważnym elementem tożsamości każdego państwa i jego obywateli. Stanowią one bowiem łącznik pomiędzy obywatelami a państwem.
- Symbole państwowe umacniają więź pomiędzy ludźmi, którzy faktycznie i emocjonalnie związani są z państwem, wyróżniają one to państwo spośród innych państw, są elementem postawy patriotycznej dorosłych obywateli i służą wychowaniu w jej duchu młodego pokolenia.
- Formę symboli państwowych ściśle określają przepisy prawa krajowego (w Polsce jest to ustawa z dnia 31 stycznia 1980 r. *o godle, barwach i hymnie Rzeczypospolitej Polskiej oraz o pieczęciach państwowych* – Dz.U. z 2019 r. poz. 1509 – t. jedn.)
- Do symboli narodowych zaliczamy:
 - godło
 - flagę
 - hymn

GODŁO Rzeczypospolitej Polskiej

Zgodnie z treścią art. 2 ustawy z dnia 31 stycznia 1980 r. *o godle, barwach i hymnie Rzeczypospolitej Polskiej oraz o pieczęciach państwowych* - godłem Rzeczypospolitej Polskiej jest wizerunek orła białego ze złotą koroną na głowie zwróconej w prawo, z rozwiniętymi skrzydłami, z dziobem i szponami złotymi, umieszczony w czerwonym polu tarczy.

FLAGA państwowa Rzeczypospolitej Polskiej

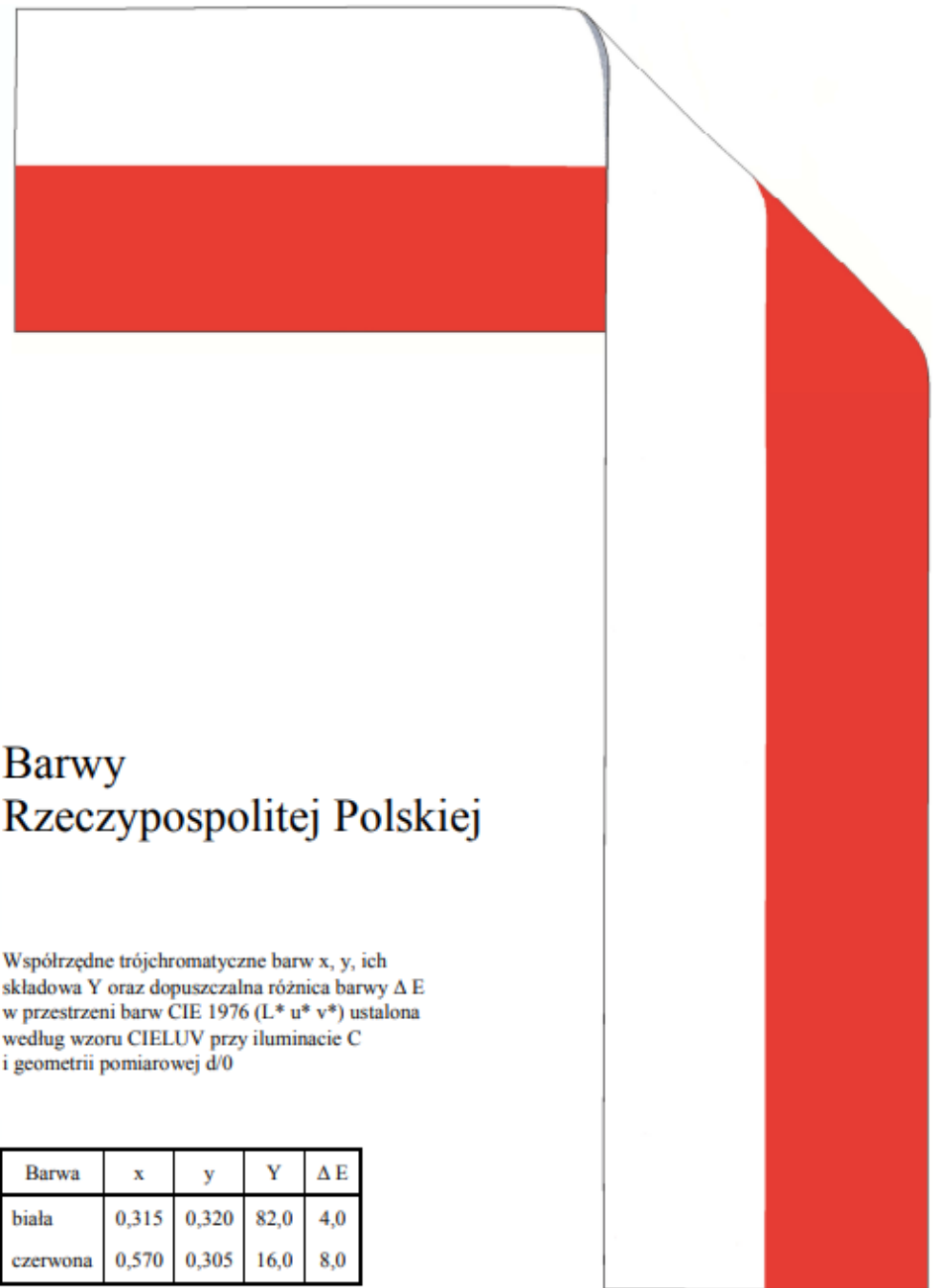
- W świetle uregulowań art. 6 ust. 1 ustawy *o godle, barwach i hymnie Rzeczypospolitej Polskiej oraz o pieczęciach państwowych* **flagą państwową Rzeczypospolitej Polskiej jest prostokątny płat tkaniny o barwach Rzeczypospolitej Polskiej, umieszczony na maszcie.**
- **Flagą państwową Rzeczypospolitej Polskiej jest także flaga określona w art. 6 ust. 1, z umieszczonym pośrodku białego pasa godłem Rzeczypospolitej Polskiej.**
- **Barwami narodowymi** zaś są **kolory biały i czerwony**, ułożone w dwóch poziomych, równoległych pasach tej samej szerokości, z których górny jest koloru białego, a dolny koloru czerwonego.
- Przy umieszczaniu barw Rzeczypospolitej Polskiej w układzie pionowym kolor biały umieszcza się po lewej stronie płaszczyzny oglądanej z przodu.

Stosunek szerokości
flagi do jej długości
– wynosi 5:8

Stosunek wysokości
godła do szerokości
flagi – wynosi 2:5

Barwy Rzeczypospolitej Polskiej

Współrzędne trójchromatyczne barw x , y , ich składowa Y oraz dopuszczalna różnica barwy ΔE w przestrzeni barw CIE 1976 ($L^* u^* v^*$) ustalona według wzoru CIELUV przy iluminacji C i geometrii pomiarowej d/0

Barwa	x	y	Y	ΔE
biała	0,315	0,320	82,0	4,0
czerwona	0,570	0,305	16,0	8,0

HYMN Rzeczypospolitej Polskiej

- Hymnem państwowym Rzeczypospolitej Polskiej jest „**Mazurek Dąbrowskiego**” (art. 12 ustawy *o godle, barwach i hymnie Rzeczypospolitej Polskiej oraz o pieczęciach państwowych*);
- Jako oficjalną wersję utworu zatwierdzono cztery pierwsze zwrotki pieśni autorstwa Józefa Wybickiego wraz z refrenem.
- Mazurek Dąbrowskiego uznany został za polski hymn narodowy już w 1927 r.

„Mazurek Dąbrowskiego”

Słowa: Józef Wybicki, 1797 r.

Jeszcze Polska nie zginęła,
Kiedy my żyjemy.
Co nam obca przemoc wzięła,
Szablą odbierzemy.
Marsz, marsz Dąbrowski,
Z ziemi włoskiej do Polski.
Za twoim przewodem
Złączym się z narodem.

Przejdziem Wisłę, przejdziem Wartę,
Będziem Polakami.
Dał nam przykład Bonaparte,
Jak zwyciężać mamy.
Marsz, marsz ...

Jak Czarniecki do Poznania
Po szwedzkim zaborze,
Dla ojczyzny ratowania
Wrócim się przez morze.
Marsz, marsz ...

Już tam ojciec do swej Basi
Mówi zapłakany -
Słuchaj jeno, pono nasi
Biją w tarabany.
Marsz, marsz ...

Szczególna ochrona symboli RP

- Otaczanie symboli narodowych czcią i szacunkiem jest prawem i obowiązkiem każdego obywatela Rzeczypospolitej Polskiej oraz wszystkich organów państwowych, instytucji i organizacji.
- Symbole Rzeczypospolitej Polskiej pozostają pod szczególną ochroną prawa, przewidzianą w odrębnych przepisach. Należą do nich uregulowania Kodeksu karnego oraz Kodeksu wykroczeń

UWAGA!

Artykuł 137 § 1 Kodeksu karnego
Kto publicznie znieważa, niszczy, uszkadza lub usuwa godło, sztandar, chorągiew, banderę, flagę lub inny znak państwowy, podlega **grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.**

Artykuł 137 §2 Kodeksu karnego
Kto publicznie znieważa, niszczy, uszkadza lub usuwa godło, sztandar, chorągiew, banderę, flagę lub inny znak państwowy, podlega **grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.**

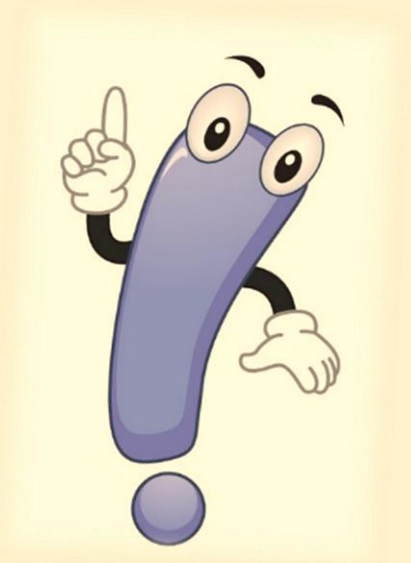

Art. 49 § 1 Kodeksu wykroczeń

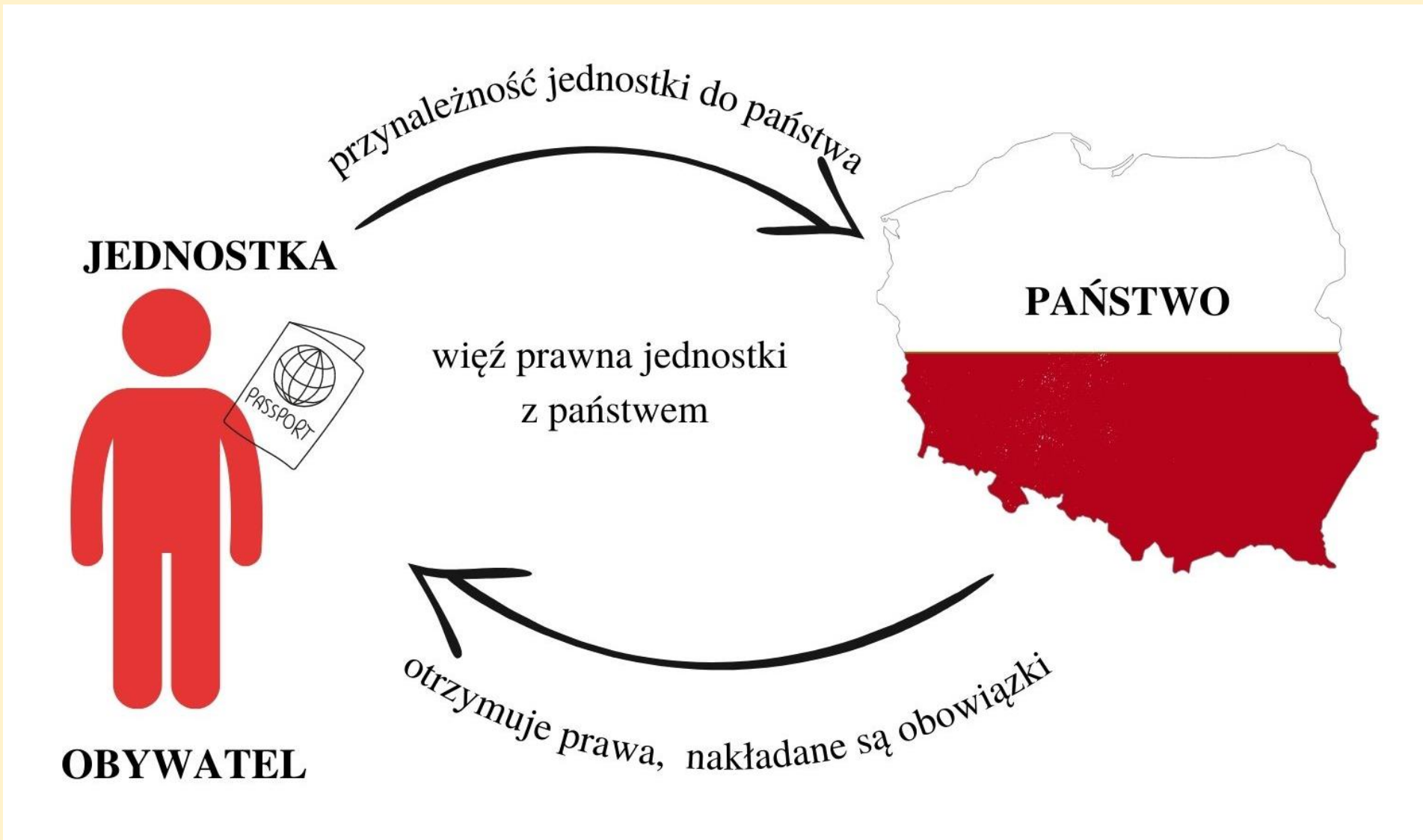
Kto w miejscu publicznym demonstracyjnie okazuje lekceważenie Narodowi Polskiemu, Rzeczypospolitej Polskiej lub jej konstytucyjnym organom, podlega **karze aresztu albo grzywny.**

Art. 49 § 2 Kodeksu wykroczeń

Tej samej karze podlega, kto narusza przepisy o godle, barwach i hymnie Rzeczypospolitej Polskiej.

Obywatelstwo

Narodowość a obywatelstwo

NARODOWOŚĆ

- Poczucie przynależności człowieka do danego narodu (odwołanie do więzi o charakterze emocjonalnym, kulturowym, genealogicznym)

Według danych ze spisu powszechnego z 2011 r. wynika, że 97 % ogółu mieszkańców Polski zadeklarowało narodowość polską, zaś wyłącznie inną niż polska narodowość – 3% mieszkańców państwa polskiego.

OBYWATELSTWO

- Więzy prawna łącząca jednostkę z państwem

Można posiadać jedno obywatelstwo lub więcej obywatelstw bądź też nie posiadać żadnego, czyli być bezpaństwowcem (APATRYDĄ)

Prawa obywatela państwa polskiego

Określają je uregulowania art. 52, 55, 60-62 oraz 67-68 Konstytucji

Obywatel RP ma prawo:

- wjechać do Polski i przebywać na jej terytorium (wyjątkiem ekstradycja)
- dostępu do służby publicznej (jeśli korzysta z pełni praw publicznych)
- dostępu do informacji o działalności organów władzy publicznej oraz osób pełniących funkcje publiczne;
- udziału w referendum oraz prawo wybierania Prezydenta Rzeczypospolitej, posłów, senatorów i przedstawicieli do organów samorządu terytorialnego, jeżeli najpóźniej w dniu głosowania kończy 18 lat;
- do zabezpieczenia społecznego w razie niezdolności do pracy ze względu na chorobę lub inwalidztwo oraz po osiągnięciu wieku emerytalnego;
- dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanej ze środków publicznych

Obowiązki obywatela państwa polskiego

Obowiązki określają uregulowania art. 82-86 Konstytucji

Obywatel RP ma obowiązek:

- wierności Rzeczypospolitej Polskiej oraz troski o dobro wspólne;
- przestrzegania prawa Rzeczypospolitej Polskiej;
- ponoszenia ciężarów i świadczeń publicznych, w tym podatków, określonych w ustawie;
- obrony Ojczyzny;
- dbałości o stan środowiska

Sposoby uzyskania polskiego obywatelstwa

W świetle art. 34 ustawy zasadniczej obywatelstwo polskie nabywa się przez urodzenie z rodziców będących obywatelami polskimi – **nabycie z mocy prawa oparte na tak zwanej ZASADZIE KRWI** (*ius sanguinis*)

Inne przypadki nabycia obywatelstwa polskiego określa ustawa z dnia 2 kwietnia 2009 r. *o obywatelstwie polskim* (Dz. U. z 2022 r. poz. 465 – t. jedn. ze zm.)

Nabycie polskiego obywatelstwa w świetle ustawy o obywatelstwie

NABYCIE Z MOCY PRAWA

a) przez małoletnie dziecko:

- jeżeli w momencie jego urodzenia przynajmniej jedno z rodziców jest polskim obywatelem,
- jeżeli urodziło się na terytorium RP, a jego rodzice są nieznani, nie posiadają żadnego obywatelstwa lub ich obywatelstwo jest nieokreślone
- jeśli zostało znalezione na terytorium RP, a jego rodzice są nieznani

b) **cudzoziemca** jeśli przed ukończeniem 16 roku życia został adoptowany przez polskiego obywatela. W tym przypadku przyjmuje się, że małoletni cudzoziemiec nabył obywatelstwo polskie z dniem urodzenia.

c) **repatrianta** – jeśli ma zamiar osiedlenia się w Polsce na stałe – od momentu przekroczenia granicy RP na podstawie wizy krajowej

Nabycie polskiego obywatelstwa w świetle ustawy o obywatelstwie

NADANIE PRZEZ PREZYDENTA

(rozdział 2 ustawy o obywatelstwie polskim)

- Na wniosek cudzoziemca, a w przypadku małoletniego cudzoziemca na wniosek jego przedstawicieli ustawowych;
- Wniosek musi zostać złożony za pośrednictwem wojewody (właściwego dla miejsca zamieszkania w Polsce osoby zainteresowanej) lub konsula (właściwego dla miejsca pobytu za granicą osoby zainteresowanej);
- wniosek wojewoda i konsul przekazują Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej, za pośrednictwem ministra właściwego do spraw wewnętrznych.

Nabycie polskiego obywatelstwa w świetle ustawy o obywatelstwie

PRZYWRÓCENIE OBYWATELSTWA PRZEZ MINISTRA SPRAW WEWNĘTRZNYCH

(rozdział 5 ustawy o obywatelstwie polskim)

- Dotyczy cudzoziemca, który utracił obywatelstwo polskie przed 1 stycznia 1999 r. na podstawie dawnych przepisów prawnych
- Złożył wniosek o przywrócenie polskiego obywatelstwa do ministra (za granicą za pośrednictwem konsula)

Nabycie polskiego obywatelstwa w świetle ustawy o obywatelstwie

UZNANIE ZA OBYWATELA POLSKIEGO DOKONANE PRZEZ WOJEWODĘ

(rozdział 4 ustawy o obywatelstwie polskim)

Dotyczy cudzoziemców, którzy:

- którzy spełniają warunki określone w art. 30 ustawy o obywatelstwie
- którzy Złożyli wniosek do wojewody właściwego dla miejsca zamieszkania
- w przypadku których nabycie obywatelstwa polskiego nie stanowi zagrożenie dla obronności lub bezpieczeństwa państwa albo ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego.

POLSKA – NASZA OJCZYZNA

OJCZYZNA

to kraj naszego urodzenia

to kraj, w którym spędziliśmy
znaczną część naszego życia

to kraj zamieszkały przez bliskich
nam ludzi

to kraj, z którym łączy nas bliska więź
(wynikająca z doświadczeń, przeżyć,
wspomnień)

MAŁA OJCZYZNA = OJCZYZNA LOKALNA

MAŁA OJCZYZNA to miejsce naszego urodzenia, miejsce, gdzie **jesteśmy/byliśmy** wychowywani, gdzie obecnie żyjemy, z którym jesteśmy silnie związani uczuciowo. Może to być miasto, wieś lub region kraju.

Naszą małą ojczyzną jest **wieś Bestwina**, położona nad Łękawką, na obszarze gminy Bestwina, powiatu bielskiego oraz województwa śląskiego.

Jest to jedna z najstarszych osad w dorzeczu rzeki Białej.

Nasza mała ojczyzna

Bestwina jest siedzibą władz gminnych – rady gminy oraz wójta Gminy Bestwina

Władze gminy:

Wójt Gminy Bestwina – Artur Beniowski

Sekretarz Gminy – Arkadiusz Maj

Skarbnik Gminy – Anita Kubik

Rada Gminy Bestwina – Jerzy Stanclik (przewodniczący), Stanisław Nycz (wiceprzewodniczący), Jerzy Borutka, Łukasz Furczyk, Marcin Gac, Grzegorz Kołodziejczyk, Małgorzata Łukoś, Radosław Mróz, Grzegorz Owczarz, Roman Pacyga, Ireneusz Stanclik, Marek Szymański, Sławomir Walczak, Magdalena Wizner-Wilczek, Łukasz Zdeb

Nasi lokalni bohaterowie (postaci wybrane)

- Ks. Zygmunt Bubak – autor Monografii o Bestwinie;
- Waleria Owczarz – autorka wielu publikacji, w tym: Legendy i opowieści z Józefowej izby”, „Bestwińskie wesele, czyli jak to drzewiuj weselowano”, „Panienska z Podkępia”;
- Dr Franciszek Maga – miejscowy doktor Judym, zaangażowany działacz, budowniczy ośrodka zdrowie i przedszkola;
- Arcyksiążę Leon Habsburg – ostatni gospodarz na bestwińskim „zamku”;
- Gen. Józef Haller – dowódca Błękitnej Armii, który w 1932 r. odwiedził gospodarstwo Józefa Firganka;

Patriota

Kocha swoją ojczyznę
(małą ojczyznę)

jest silnie
związany z
krajem/regionem

zna tradycja i obyczaje
swojego kraju/regionu -
szanuje je

zna historię
kraj/regionu

szanuje symbole
narodowe

gotowy do poświęceń
dla ojczyzny

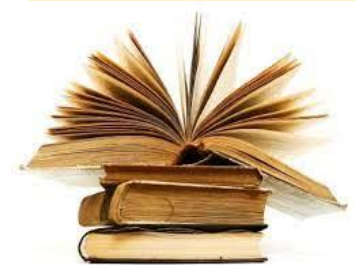
czuje się za nią
odpowiedzialny

zna, szanuje i upowszechnia
polskie dziedzictwo narodowe

przestrzega prawa
i ustalonych reguł

dba o środowisko
naturalne

jest aktywnym,
zaangażowanym
obywatelem

Nasze dziedzictwo, czyli zbiór bezcennych wartości narodowych/lokalnych

- 1) **Święta, uroczystości i zwyczaje** (święta narodowe, np.: Święto Narodowe Trzeciego Maja, Narodowe Święto Niepodległości, Dzień Solidarności i Wolności, Święto Flagi Państwowej; święta religijne, obrzędy i obyczaje – święcenie pokarmów, dzielenie się opłatkiem, i inne)
- 2) **Historia państwa polskiego i jego osiągnięcia** – pamięć o dawnej potędze państwa, zasługach polskiego oręża
- 3) **Unikatowa przyroda** – jej poszanowanie i ochrona
- 4) **Idee wolności i demokracji**
- 5) **Osiągnięcia wybitnych Polaków, lokalnych twórców**

SOLIDARNOŚĆ

Źródła:

- 1) I. Janicka, A. Janicki, A. Kucia – Maćkowska, T. Maćkowski, Wczoraj i dziś – podręcznik do wiedzy o społeczeństwie dla szkoły podstawowej, Warszawa 2022, s. 100-114;
- 2) M. Drgas, A. Janicki, J. Klęczkowska, Wiedza o społeczeństwie, Vademecum, Warszawa 2016, s. 46-51, 62-67;
- 3) K. Zapała, Wiedza o społeczeństwie, Vademecum. Egzamin gimnazjalny 2015, s. 15-18;
- 4) M. Walczyk, I. Walendziak, Vademecum. Wiedza o społeczeństwie. Zakres rozszerzony, Warszawa 2014, s. 31-35; 49-50;
- 5) B. Banaszak, Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz, Warszawa 2012, s. 196;
- 6) K. Paprocki, Repetytorium maturzysty – WOS, Karków 2014, s. 24-26;
- 7) Zintegrowana Platforma Edukacyjna – Naród czyli kto? (<https://zpe.gov.pl/a/przeczytaj/D16hozd4r>);
- 8) Mniejszości narodowe – opracowanie dostępne na stronie Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji (<http://mniejszosci.narodowe.mswia.gov.pl/mne/mniejszosci/charakterystyka-mniejs/6480,Charakterystyka-mniejszosci-narodowych-i-etnicznych-w-Polsce.html>);

Źródła:

- 9) Struktura narodowo-etniczna, językowa i wyznaniowa ludności Polski. Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2011 r. (<https://stat.gov.pl/spisy-powszechne/nsp-2011/nsp-2011-wyniki/struktura-narodowo-etniczna-jezykowa-i-wyznaniowa-ludnosci-polski-nsp-2011,22,1.html> (s. 39);
- 10) Oficjalna strona Gminy Bestwina (<https://bestwina.pl>);
- 11) Serwis internetowy gminabestwina.info (<https://www.gminabestwina.info>);
- 12) Ustawa z dnia 2 kwietnia 1997 r. *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej* (Dz.U. z 1997 r., Nr 78, poz. 483 ze zm.);
- 13) Ustawa z dnia 6 stycznia 2005 r. *o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym* (Dz. U. z 2017 r. poz. 823 – t. jedn.);
- 14) Ustawa z dnia 31 stycznia 1980 r. *o godle, barwach i hymnie Rzeczypospolitej Polskiej oraz o pieczęciach państwowych* (Dz.U. z 2019 r. poz. 1509 – t. jedn.);
- 15) Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. *Kodeks karny* (Dz.U. z 2022 r., poz. 1138 ze zm.);
- 16) Ustawa z dnia 20 maja 1971 r. *Kodeks wykroczeń* (Dz.U. z 2022 r. poz. 2151 ze zm.);
- 17) Ustawa z dnia 2 kwietnia 2009 r. *o obywatelstwie polskim* (Dz. U. z 2022 r. poz. 465 – t. jedn. ze zm.).